

Nr 329.

Av herrar **Westman** och **Julin**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till arbeten till motverkande av arbetslösheten.

I Kungl. Maj:ts proposition, nr 211, angående anslag till arbeten till motverkande av arbetslösheten hava, bland annat, medel beräknats för lån och subventioner till främjande av enskild företagsamhet och uppmuntran av industriell verksamhet. De kortfattade allmänna grunder för denna understödsverksamhet, vilka av chefen för socialdepartementet angivits, äro synnerligen vaga, men vill det synas, att departementschefen närmast avsett stödjande av industriella företag, som sysselsätta ett större antal arbetare.

Därest emellertid de medel, som för ändamålet ställas till Kungl. Maj:ts förfogande, helt skulle utlämnas till storindustriella företag, torde den statliga understödsverksamheten av ifrågavarande slag i huvudsak komma att bli koncentrerad till motverkande av arbetslösheten och dess följder inom de trakter av landet, där företagen driva sin verksamhet.

De stora befolkningsgrupper i bygderna, vilka i tysthet sträva att genom småhantverk och hemslöjdsutövning förvärva sin nödtorftiga utkomst, få dock icke förglömmas; ej heller det stora antal småbrukare och andra inom jordbruket sysselsatta personer, som äro nödsakade att för sitt uppehälle skaffa sig en oundgänglig kontant biinkomst genom hemslöjdsarbete till avsalu. Dessa personer, som redan under normala tider hava stora svårigheter att vinna avsättning för sina alster, då de ofta äro bosatta avlägset från lämpliga handelscentra, ha givetvis hårt drabbats av den rådande krisen. Samtidigt har till följd av krisen antalet personer, som bedriva sådana tillverkningar, ökats, särskilt bland småbrukarna. Även bland arbetslösa industriarbetare finner man, främst på landsbygden, många, som för sin och sin familjs försörjning söka sig fram med slöjdarbete av olika slag.

Om i olika delar av landet finnes centraler, till vilka dessa hemslöjdare och småhantverkare kunde vända sig för försäljning av sina alster, i den mån alstren äro fullgoda, innebure detta en kristidshjälp, som — om också liten — skulle komma ett avsevärt antal personer i bekymmersam ställning till stort gagn och bli dem en hjälp till självhjälp av moraliskt värde.

Inom alla län finnas för närvarande ideellt arbetande hemslöjdsföreningar, som redan söka verka i angivna riktning och därjämte genom talrika kurser verka för utbildning av hemslöjdare. Av dessa föreningar äro de flesta, nämligen 31 stycken, anslutna till nedan angivna riksförbund. På grund av brist på rörelsekapital kunna hemslöjdsföreningarna emellertid endast undantagsvis uppköpa varor från bygdens folk, utan inskränka sig till att, vid sidan av eget verkstadsarbete i mindre omfattning, hos ortsbefolkningen låta utföra beställningar samt från dem mottaga varor till försäljning i kommission.

Därest dessa ideella föreningar eller åtminstone de bättre organiserade av dem genom statens försorg försåges med erforderligt rörelsekapital, kunde de i väsentligt större utsträckning med anlitande av hjälpbehövande personer i trakten arbeta på lager och uppköpa färdiga lagervaror.

I Stockholm finnas två centralorganisationer, som verka för försäljningen inom landet av fullgoda hemslöjdsvaror och för export av hemslöjd. Dessa och till dem anslutna föreningar försålde under år 1932 varor för omkring 2 miljoner kronor. Därav försålde föreningar anslutna till Svenska hemslöjdsföreningarnas riksförbund varor för omkring 1,500,000 kronor. Dessa föreningar bereda omkring 2,500 hemslöjdare stadigvarande — ehuru givetvis icke full — sysselsättning året runt samt ge dessutom för kortare tider sysselsättning åt ett vida större antal personer, varförutom de i sin tjänst hava en betydande, fast anställd teknisk och affärskommersiell personal. För försäljningen inom Stockholm och på utlandet har riksförbundet ett särskilt organ, Hemslöjdsförbundet för Sverige. Den andra centralorganisationen, Föreningen för svensk hemslöjd, har jämväl särskilt försäljningsorgan i Stockholm. Detta organ, Föreningen svensk hemslöjd u. p. a., jämte en närstående hemslöjdsförening hade under år 1932 en omsättning av omkring 400,000 kronor. Föreningen sysselsätter stadigvarande omkring 300 hemslöjdare. Då föreningarnas brist på rörelsekapital och tillräckliga lager varit mycket kännbar, finnes grundad anledning antaga, att ett avhjälpande av denna brist skulle väsentligt öka deras möjligheter att rationalisera tillverkningen, bereda ökad arbetstillgång och ernå stegrad avsättning.

För vinnande av detta syfte böra hemslöjdsföreningarna lämpligen beredas möjlighet erhålla räntefria, långfristiga lån att amorteras enligt Kungl. Maj:ts bestämmande, sedan de innehafts under två år. Ett sammanlagt lånebelopp av intill 500,000 kronor torde minst vara erforderligt, därest någon nämnvärd hjälpverksamhet skall komma till stånd. Någon säkerhet bör ej avfordras föreningarna, som hava att bära risken för varornas försäljning.

Skulle en central ledning för uppsamlingsarbetets organisation och handhavande anses erforderlig, torde denna kunna anförtros åt de centrala hemslöjdsorganisationerna i Stockholm, Svenska hemslöjdsföreningarnas riksförbund och Föreningen för svensk hemslöjd, som i sådant fall torde bära tilldelas ett mindre anslag för ändamålet.

Under återopande av vad sålunda anförts få vi hemställa,

att riksdagen vid anvisandet av anslag till arbeten till motverkande av arbetslösheten måtte bestämma, att 500,000 kronor ställas till förfogande för ovan angivna ändamål.

Stockholm den 20 april 1933.

K. G. Westman.

Fr. Julin.